

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3174-11

meddelad i Stockholm den 18 april 2012

KLAGANDE
AA

MOTPART
Försäkringskassan
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Göteborgs dom den 12 april 2011 i mål nr 2669-10, se bilaga

SAKEN
Sjukpenning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar rätt till hel sjukpenning och anför bl.a. följande. Arbetsförmedlingens utredning visar tydligt att hon inte har någon arbetsförmåga. De tester som gjordes på Malmö Multidisciplinära Smärtmottagning kan inte

Dok.Id 117810

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

jämföras med ett arbete. Sjukdomen är kronisk och hon kommer inte att bli bättre.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Frågan i målet är om AAs arbetsförmåga kan anses vara nedsatt i förhållande till den reguljära arbetsmarknaden. Försäkringsmedicinsk rådgivare och specialisten i smärtlindring på Malmö Multidisciplinära Smärtmottagning gjorde vid tidpunkten för Försäkringskassans avslagsbeslut bedömningen att AA hade full arbetsförmåga i ett lämpligt arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Det är Försäkringskassans uppgift att bedöma om arbetsförmågan är nedsatt av medicinska skäl. Den utvärdering som Arbetsförmedlingen genomförde av funktionsförmågan skedde ett halvår efter att Försäkringskassan fattat beslut om sjukpenning i ärendet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering

Enligt 3 kap. 7 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, utges sjukpenning vid sjukdom som sätter ned den försäkrades arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Vid bedömningen av om sjukdom föreligger ska bortses från arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden. Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska det enligt tredje stycket beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att utföra sitt vanliga eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder den anställde. I femte stycket anges att från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar ska det dessutom beaktas om den försäkrade har sådan förmåga så att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt.

AFL har upphävts men är enligt 1 kap. 3 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken tillämplig i målet. Regler om sjukpenning motsvarande

dem i 3 kap. 7 § femte stycket AFL finns numera i 27 kap. 48 § socialförsäkringsbalken.

Enligt 3 kap. 7 § femte stycket AFL i dess lydelse före den 1 juli 2008 skulle arbetsförmågan inte bedömas i förhållande till den reguljära arbetsmarknaden utan i stället i förhållande till ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete. I förarbetena till den lydelsen angavs att en bedömning av arbetsförmågan gentemot varje typ av arbete som är förekommande på arbetsmarknaden skulle leda allt för långt och att den krets av arbeten som den försäkrades arbetsförmåga ska bedömas i förhållande till måste ges en praktisk och rationell avgränsning. Bedömningen i ett enskilt fall måste göras med utgångspunkt i den försäkrades sjukdom.

Avgörande blir vilken sjukdom som föreligger och på vilket sätt denna sjukdom inskränker den försäkrades förmåga att utföra arbete. När en sjukdom och dess konsekvenser är fastställda bör tillämparen bedöma om den bibehållna arbetsförmågan kan utnyttjas av den försäkrade för att försörja sig själv genom ett förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Kan den försäkrade inte få ett sådant arbete är han eller hon att anse som arbetslös.

Avgränsningen innebär alltså att den försäkrades bibehållna arbetsförmåga inte enbart bör bedömas i förhållande till de arbeten som finns direkt tillgängliga (prop. 1996/97:28 s. 17 f.).

Enligt socialförsäkringsutskottet var det i första hand personer som helt klart har en arbetsförmåga som kan utnyttjas på den öppna arbetsmarknaden som i fortsättningen inte skulle få ersättning från sjukförsäkringen (1996/97:SfU6 s. 10).

I förarbetena till i målet tillämplig lydelse av 3 kap. 7 § femte stycket AFL anges att ett uttalat syfte med den reformering av sjukförsäkringen som tidigare genomförts var att försäkringen skulle renodlas och att ersättning från försäkringen endast skulle utges när arbetsförmågan var nedsatt av medicinska orsaker. Denna renodling har dock inte åstadkommits utan sjukförsäkringen är för

mjuk och situationen på arbetsmarknaden har tillmätts för stor betydelse. Bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar ska vidgas till att avse om den försäkrade har sådan förmåga så att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärvsarbete någonstans på arbetsmarknaden. Bedömningen ska göras i förhållande till varje typ av arbete och det ska räcka att den försäkrade kan utföra något sådant arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Andra faktorer än nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom ska inte kunna påverka rätten till ersättning. Ersättning från sjukförsäkringen bör endast vara ett alternativ om arbetsförmågan är så nedsatt att något arbete av betydelse inte kan utföras. Det kan dock inte anses att en försäkrad kan försörja sig genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden om den försäkrade endast kan utföra arbeten som även utifrån en nationell arbetsmarknad är mycket udda och sällan förekommande (prop. 2007/08:136 s. 66 ff.).

Regeringen har den 15 mars 2012 beslutat propositionen Ett återinförande av begreppet normalt förekommande arbete (prop. 2011/12:113) med förslag till ändringar i bl.a. 27 kap. 48 § socialförsäkringsbalken som innebär att uttrycket ”den reguljära arbetsmarknaden” ersätts av uttrycket ”normalt förekommande på arbetsmarknaden”. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

För att sjukpenning ska utges krävs att den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel. Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska det från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar beaktas om den försäkrade har sådan förmåga så att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden. Föreligger en sådan förmåga utges inte sjukpenning.

Bedömningen i ett enskilt fall ska göras med utgångspunkt i den försäkrades sjukdom. Avgörande för bedömningen blir vilken sjukdom som föreligger och på

vilket sätt denna sjukdom inskränker den försäkrades förmåga att utföra arbete. När en sjukdom och dess konsekvenser är fastställda ska en bedömning göras huruvida den bibehållna arbetsförmågan kan utnyttjas av den försäkrade för att försörja sig själv genom ett förvärvsarbete. Denna bedömning ska göras oavsett om den försäkrade kan få ett sådant arbete eller inte.

Enligt den i målet tillämpliga lydelsen av 3 kap. 7 § femte stycket AFL ska bedömningen göras i förhållande till ett förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden. I de ovan refererade förarbetena anges att detta innebär att bedömningen ska göras i förhållande till varje typ av arbete, dock inte arbeten som även utifrån en nationell arbetsmarknad är mycket udda och sällan förekommande.

Av Arbetsförmedlingens arbetsförmågebedömning från december 2009 framgår att AA inte klarar att stå till arbetsmarknadens förfogande ens i ett mycket anpassat arbete. Hon är i behov av medicinsk rehabilitering och strategier för att hantera smärta innan hon åter är aktuell för att klara arbetsmarknadens krav. Högsta förvaltningsdomstolen vill poängtera att även om det är Försäkringskassans uppgift att bedöma om arbetsförmågan är nedsatt av medicinska skäl så kan en arbetsförmågeutredning från Arbetsförmedlingen vara till god ledning vid bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga. I förevarande mål har dock bedömningen från Arbetsförmedlingen gjorts en relativt lång tid efter Försäkringskassans beslut om sjukpenning i mars 2009.

Av den medicinska utredning som förelåg vid tidpunkten för Försäkringskassans bedömning framgår att AA hade hel arbetsförmåga i ett arbete där arbetsuppgifterna utförs huvudsakligen stillasittande. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening får den reguljära arbetsmarknaden anses rymma sådana arbeten. AAs

arbetsförmåga kan därför inte anses vara nedsatt med minst en fjärdedel och hon har därmed inte rätt till sjukpenning fr.o.m. den 19 mars 2009.

Susanne Billum

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Erik Nymansson

Anna Samuelsson

Föredragande justitiesekreterare

Avd. II

Föredraget 2012-03-07